

Příklad

V souboru 50 rodin byly zjišťovány tyto údaje:

- zda v posledních dvou letech rodina navštívila jistou rekreační oblast (veličina ID , nabývá hodnoty 0 pro odpověď „ne“, hodnoty 1 pro odpověď „ano“)
- roční příjem v tisících dolarů (veličina X_1)
- postoj k cestování (veličina X_2 , devítibodová škála, 1 = naprosto odmítavý, 9 = veskrze kladný)
- význam přičítaný rodinné dovolené (veličina X_3 , devítibodová škála, 1 = nejnižší, 9 = nejvyšší)
- počet členů rodiny (veličina X_4)
- věk nejstaršího člena rodiny (veličina X_5).

Pro uvedená data sestrojte Fisherovu lineární diskriminační funkci, která pomocí veličin X_1, \dots, X_5 umožní rozlišit rodiny navštěvující uvedenou rekreační oblast od rodin, které do této oblasti nejedí.

Datový soubor:

číslo	ID	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	číslo	ID	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
1.	0	32,1	5	4	6	58,0	26.	0	48,2	3	5	4	43,0
2.	0	40,0	4	4	3	42,0	27.	0	54,5	7	3	3	37,0
3.	0	36,2	4	3	2	55,0	28.	0	38,2	2	5	3	49,0
4.	0	43,2	2	5	2	57,0	29.	0	41,7	4	2	3	40,0
5.	0	50,4	5	2	4	37,0	30.	1	50,2	5	8	3	43,0
6.	0	45,2	4	4	4	42,0	31.	1	70,3	6	7	4	61,0
7.	0	44,1	6	6	3	42,0	32.	1	62,9	7	5	6	52,0
8.	0	38,3	6	6	2	45,0	33.	1	48,5	7	5	5	36,0
9.	0	55,0	1	5	4	57,0	34.	1	52,7	6	6	4	55,0
10.	0	56,1	3	5	5	51,0	35.	1	75,0	8	7	5	68,0
11.	0	48,2	4	3	6	47,0	36.	1	46,2	5	3	3	62,0
12.	0	35,0	6	4	5	64,0	37.	1	57,0	2	4	6	51,0
13.	0	37,3	2	7	3	54,0	38.	1	64,1	4	5	4	57,0
14.	0	41,8	5	1	5	56,0	39.	1	68,1	4	6	5	45,0
15.	0	57,0	8	3	4	36,0	40.	1	73,4	6	7	5	44,0
16.	0	33,4	6	8	4	50,0	41.	1	71,6	5	8	4	64,0
17.	0	41,5	5	6	3	38,0	42.	1	56,2	1	8	6	54,0
18.	0	39,8	4	5	4	42,0	43.	1	49,3	4	2	3	56,0
19.	0	37,5	3	2	3	48,0	44.	1	62,0	5	6	2	58,0
20.	0	41,3	3	3	2	42,0	45.	1	50,8	4	7	3	45,0
21.	0	35,0	4	3	4	54,0	46.	1	63,6	7	4	7	55,0
22.	0	49,6	5	5	5	39,0	47.	1	54,0	6	7	4	58,0
23.	0	45,5	4	4	4	41,0	48.	1	49,0	5	4	3	60,0
24.	0	39,4	6	5	3	44,0	49.	1	68,0	6	6	6	46,0
25.	0	37,0	2	6	5	51,0	50.	1	62,1	5	6	3	56,0

Řešení:

Testování normality náhodných veličin X_1, \dots, X_5 v daných dvou skupinách rodin pomocí S - W testu:

Pro skupinu rodin, které danou rekreační oblast nenavštěvují: Statistiky – Základní statistiky/tabulky – Select cases – ID=0 – OK – Tabulky četností – Proměnné X1 až X5 – OK – Normalita – zaškrtneme S-W test – Testy normality

Proměnná	Testy normality (dovolena.sta Zhrnout podmínku: ID=0		
	N	W	p
X1: roční příjem v tisících dolarů	29	0,940188	0,101411
X2: postoj k cestování (škála 9 bodů)	29	0,964071	0,412187
X3: význam rodinné dovolené (škála 9 bodů)	29	0,964432	0,420319
X4: počet členů rodiny	29	0,917696	0,026668
X5: věk nejstaršího člena	29	0,944508	0,131598

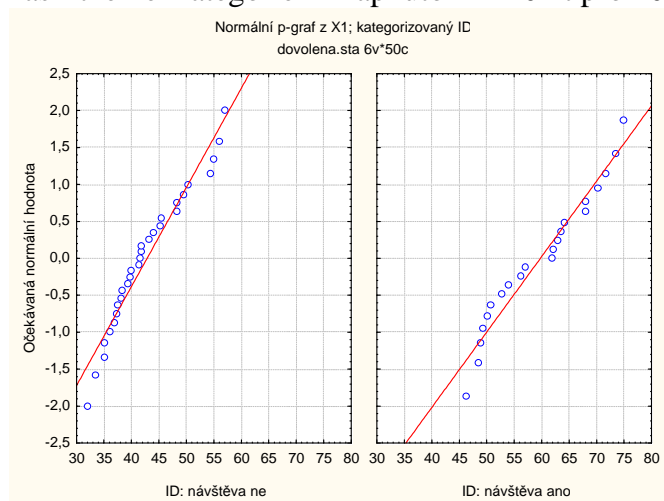
Pro skupinu rodin, které danou rekreační oblast navštěvují: Statistiky – Základní statistiky/tabulky – Select cases – ID=1 – OK – Tabulky četností – Proměnné X1 až X5 – OK – Normalita – zaškrtneme S-W test – Testy normality

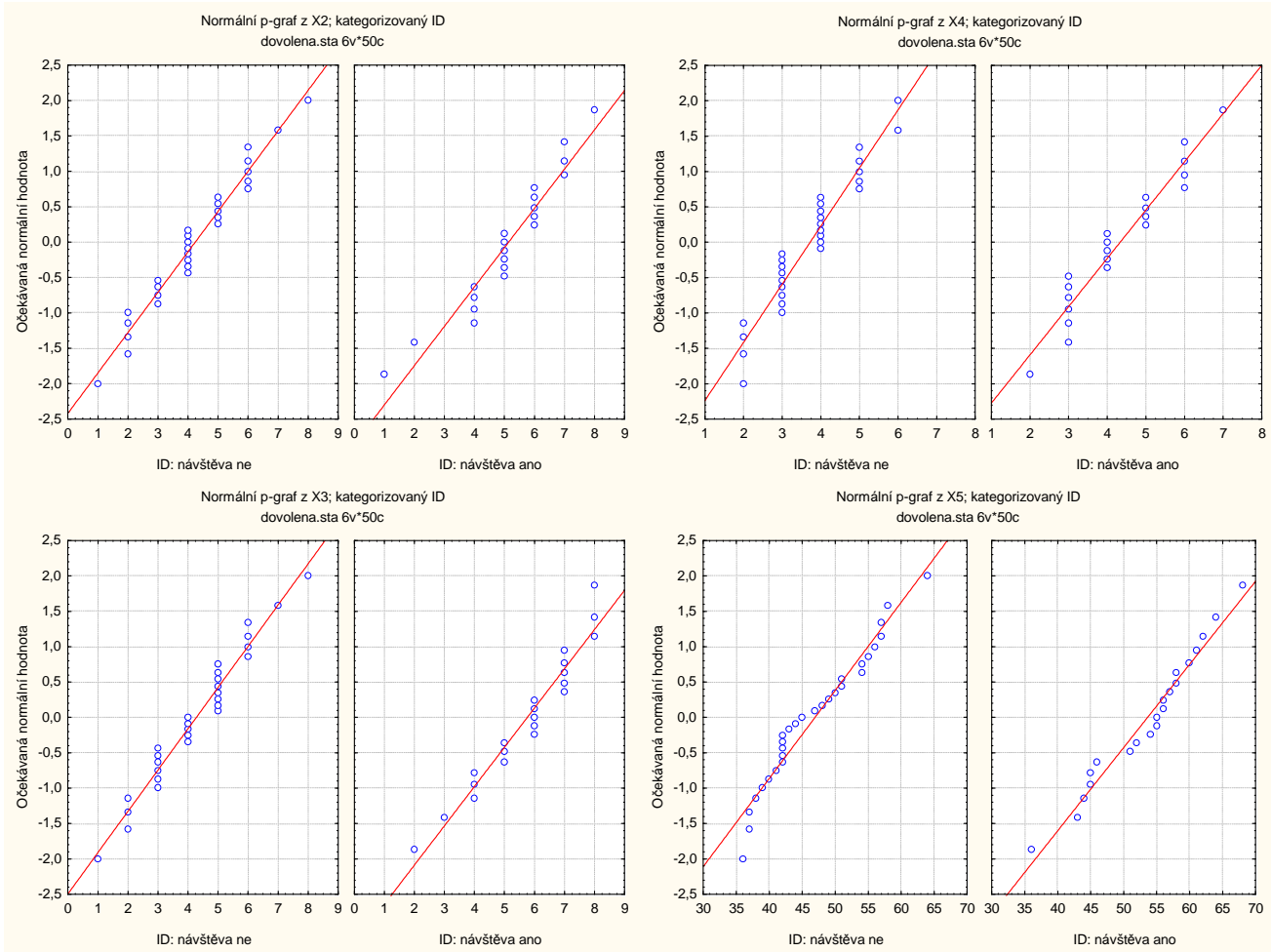
Proměnná	Testy normality (dovolena.sta Zhrnout podmínku: ID=1		
	N	W	p
X1: roční příjem v tisících dolarů	21	0,935874	0,180430
X2: postoj k cestování (škála 9 bodů)	21	0,930271	0,139382
X3: význam rodinné dovolené (škála 9 bodů)	21	0,934717	0,171087
X4: počet členů rodiny	21	0,928224	0,126815
X5: věk nejstaršího člena	21	0,967589	0,679311

Na hladině významnosti 0,05 zamítáme hypotézu o normalitě u veličiny X_4 ve skupině rodin, které danou rekreační oblast nenavštěvují.

N-P ploty:

Grafy – 2D Grafy – Normální pravděpodobnostní grafy – Proměnné X1 až X5 – OK – na záložce Kategorizovaný zaškrtneme Kategorie X Zapnuto – Změnit proměnnou – ID – OK – OK

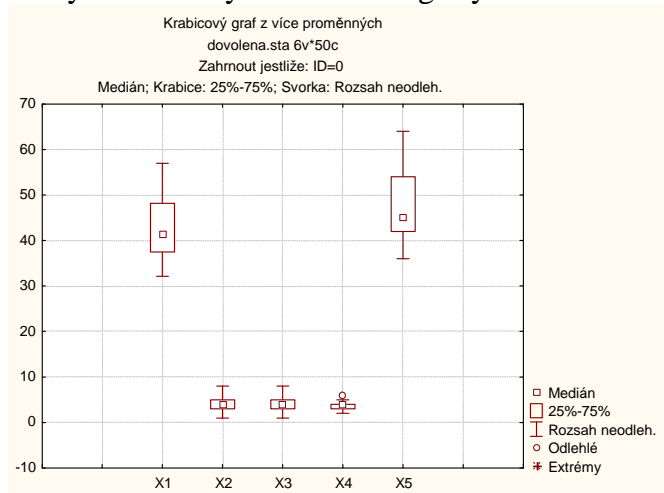
Odhad vektorů středních hodnot \mathbf{M}_1 a \mathbf{M}_2 lze získat více způsoby, uvedeme např. tento:

Statistiky – Základní statistiky/tabulky – Select cases – ID=0 - Popisné statistiky – Proměnné X1 až X5 – Grupovací proměnná ID=0 – OK – Detailní výsledky – zaškrtneme pouze N a průměr – Souhrn

Popisné statistiky (dovolena.sta) Zhrnout podmínku: ID=0		
Proměnná	N platných	Průměr
X1	29	42,84483
X2	29	4,24138
X3	29	4,27586
X4	29	3,72414
X5	29	46,93103

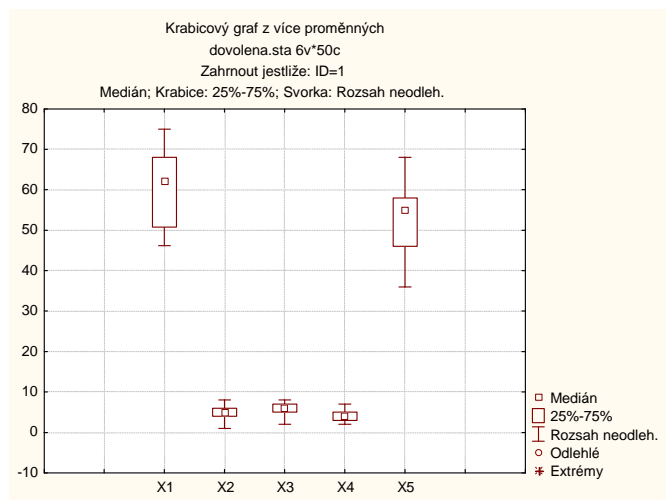
Krabicové grafy:

Grafy – 2D Grafy – Krabicové grafy – Vícenásobný – Závisle proměnné X1 až X5 – OK – OK

Nyní změňíme podmínku ID = 1

Proměnná	Popisné statistiky (dovolena.sta)	
	N platných	Průměr
X1	21	59,76190
X2	21	5,14286
X3	21	5,76190
X4	21	4,33333
X5	21	53,61905

Odhad varianční matice S_1 :

Statistiky – Vícerozměrná regrese – Select cases ID=0 – OK – Proměnné - Závislá proměnná X5, Seznam nezávisle proměnných X1 až X4 – OK – OK - Residua/předpoklady/předpovědi – Popisné statistiky – Další statistiky - Kovariance

Proměnná	Kovariance (dovolena.sta) Zhrnout podmínku: ID=0				
	X1	X2	X3	X4	X5
X1	49,1947	0,99594	-2,24138	1,094951	-24,1647
X2	0,9959	2,76108	-0,31897	0,140394	-4,7328
X3	-2,2414	-0,31897	2,63547	-0,171182	1,1268
X4	1,0950	0,14039	-0,17118	1,278325	1,9446
X5	-24,1647	-4,73276	1,12685	1,944581	57,2808

Odhad varianční matice S_2 : Změníme podmínku ID=1

Proměnná	Kovariance (dovolena.sta) Zhrnout podmínku: ID=1				
	X1	X2	X3	X4	X5
X1	83,59048	4,300714	6,39048	4,70333	16,25476
X2	4,30071	2,728571	0,03571	0,20000	1,05714
X3	6,39048	0,035714	2,79048	0,03333	-1,04524
X4	4,70333	0,200000	0,03333	1,83333	-2,46667
X5	16,25476	1,057143	-1,04524	-2,46667	63,84762

Odhad společné varianční matice **S**:

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza – Proměnné – Grupovací ID, Seznam nezáv. proměnných X1-X5 – OK, zapneme Další možnosti (kroková analýza) – OK – Popisné statistiky – Zobrazit popisné statistiky – Vnitřní kovariance a korelace.

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
X1	63,53	2,37	1,36	2,60	-7,32
X2	2,37	2,75	-0,17	0,17	-2,32
X3	1,36	-0,17	2,70	-0,09	0,22
X4	2,60	0,17	-0,09	1,51	0,11
X5	-7,32	-2,32	0,22	0,11	60,02

Boxův test shody variančních matic:

Statistika $M = (n_1 + n_2 - 2) \ln(\det \mathbf{S}) - (n_1 - 1) \ln(\det \mathbf{S}_1) - (n_2 - 1) \ln(\det \mathbf{S}_2) = 26,6179$

Konstanta zlepšující aproximaci $C_p = 1 - \frac{2p^2 + 3p - 1}{6(p+1)} \left(\frac{1}{n_1 - 1} + \frac{1}{n_2 - 1} - \frac{1}{n_1 + n_2 - 2} \right) = 0,8847$

Testová statistika $MC_p = 23,5468$

Kritický obor: $W = \left\langle \chi^2_{1-\alpha} \left(\frac{p(p+1)}{2} \right), \infty \right\rangle = \left\langle \chi^2_{0,95}(10), \infty \right\rangle = \langle 24,9958, \infty \rangle$.

Protože testová statistika neleží v kritickém oboru, nezamítáme na asymptotické hladině významnosti 0,05 hypotézu o shodě variančních matic Σ_1, Σ_2 .

Provedení testu v systému STATISTICA:

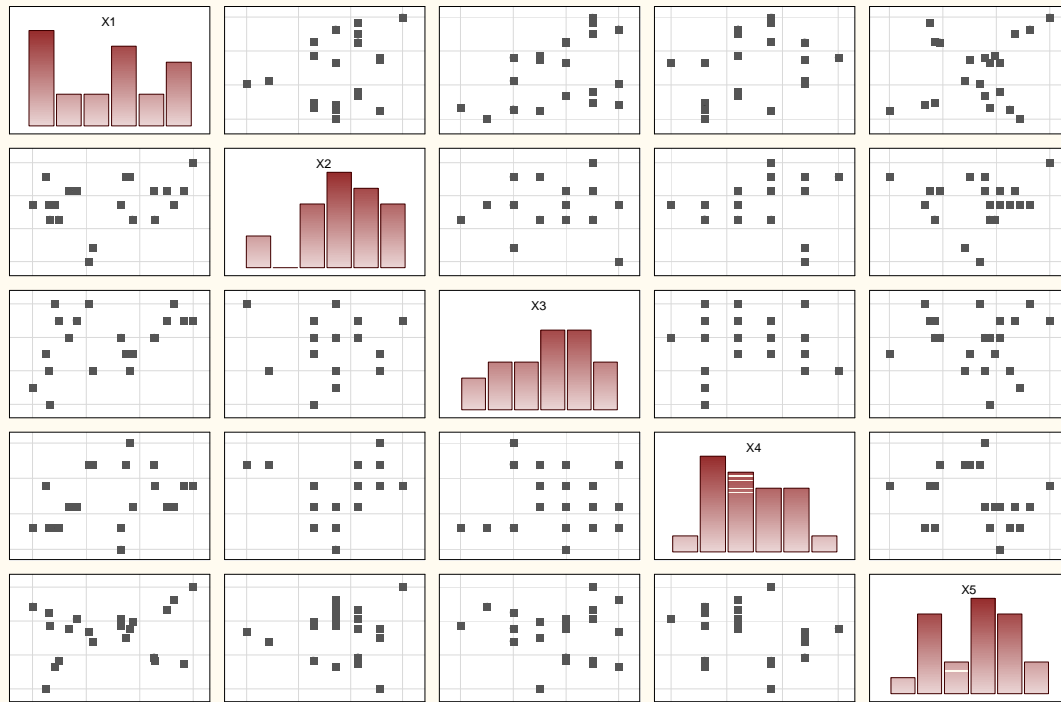
Statistiky – Pokročilé lineární/nelineární modely – Obecné lineární modely – Typ analýzy: Jednofaktorová ANOVA - Metoda specifikace: Rychlé nastavení – OK – Proměnné – Seznam závislých proměnných: X1 – X5, Kategor. nezávislá proměnná (faktor): ID – OK – OK – Více výsledků – Boxův M-test.

	Boxův M test (dovolena.sta)			
	Efekt: ID			
	(Vypočteno pro všechny proměnné)			
	Boxovo M	Chí-kv.	sv	p
Boxovo M	26,61690	23,54681	15	0,073200

Protože p-hodnota je větší než hladina významnosti 0,05, hypotézu o shodě variančních matic nezamítáme na asymptotické hladině významnosti 0,05.

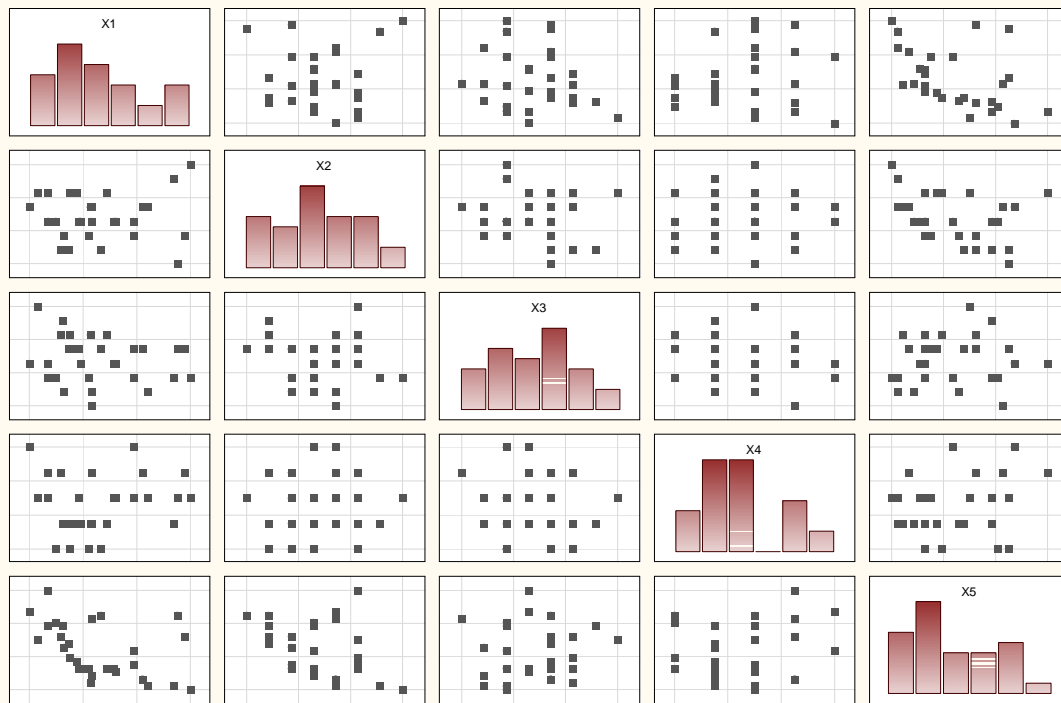
Linearita vztahů mezi proměnnými ve skupině rodin navštěvujících danou oblast

Maticový graf
dovolena.sta 7v*50c
Zahmout jestliže: ID1=1

Linearita vztahů mezi proměnnými ve skupině rodin nenavštěvujících danou oblast

Maticový graf
dovolena.sta 7v*50c
Zahmout jestliže: ID1=0

Test shody vektorů středních hodnot:

$$\text{Testová statistika } \frac{n_1 + n_2 - p - 1}{p(n_1 + n_2 - 2)} \cdot \frac{n_1 n_2}{n_1 + n_2} (\mathbf{M}_1 - \mathbf{M}_2)' \mathbf{S}^{-1} (\mathbf{M}_1 - \mathbf{M}_2) = 14,2194$$

$$\text{Kvantil } F_{1-\alpha}(p, n_1 + n_2 - p - 1) = F_{0,95}(5, 44) = 2,427$$

Protože testová statistika se realizuje v kritickém oboru, zamítáme na hladině významnosti 0,05 hypotézu o shodě vektorů středních hodnot $\boldsymbol{\mu}_1, \boldsymbol{\mu}_2$.

Výpočet testové statistiky v systému STATISTICA:

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza - Proměnné – Grupovací proměnná ID, Seznam nezávislých proměnných X1 až X5 — OK – OK

Diskriminační analýza: dovolena.sta

Počet proměnných v modelu: 5

Wilks. Lambda: ,3822855 přibližně F (5,44) = 14,21945 p < ,0000

Základní nastavení | Detaily | Klasifikace

Výpočet proměnné v modelu

Proměnné neobsažené v modelu

Výpočet

Storno

Možnosti

Anal. sk.

Upozornění: Test shody vektorů středních hodnot lze v systému STATISTICA provést i jinak: Statistika – Základní statistiky/tabulky – t-test, nezávislé, dle skupin – OK – Proměnné – Závisle proměnné X1 až X5, Grupovací proměnná ID – OK – na záložce Možnosti zaškrtneme Vícerozměrný test. V záhlaví výstupní tabulky se zobrazí realizace testové statistiky a příslušná p-hodnota.

Proměnná	t-testy; grupováno: ID (dovolena.sta) Skup. 1: návštěva ne; Skup. 2: návštěva ano Hotellingovo 77,5606 F(5,44)=14,219 p<,00000								
	Průměr návštěva ne	Průměr návštěva ano	t	sv	p	Poč.plat návštěva ne	Poč.plat. návštěva ano	Sm.odch. návštěva ne	Sm.odch. návštěva ano
X1	42,84483	59,76190	-7,40751	48	0,000000	29	21	7,013894	9,142783
X2	4,24138	5,14286	-1,89805	48	0,063712	29	21	1,661651	1,651839
X3	4,27586	5,76190	-3,15623	48	0,002760	29	21	1,623412	1,670472
X4	3,72414	4,33333	-1,73042	48	0,089980	29	21	1,130630	1,354006
X5	46,93103	53,61905	-3,01289	48	0,004122	29	21	7,568407	7,990471

Vidíme, že na hladině významnosti 0,05 jsou odlišné střední hodnoty proměnných X₁, X₃, X₅. U proměnných X₂ a X₄ se odlišnost neprokázala, z dalšího zpracování je však vyřazovat nebudeme.

Význam jednotlivých proměnných v modelu

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza – Proměnné - Grupovací ID1 – Seznam nezáv. proměnných X1 až X5 – OK – OK – Výpočet: proměnné v modelu.

Výsledky diskriminační funkční analýzy (dovolena.sta)						
Počet prom. v modelu: 5; grupovací: ID1 (2 skup)						
Wilk. lambda: ,38229 přibliž F (5,44)=14,219 p< ,0000						
N=50	Wilk. Lambda	Parc. Lambda	F na vyj (1,44)	p-hodn.	Toler.	1-toler. R ²
X1	0,627513	0,609207	28,22504	0,000003	0,879866	0,120134
X2	0,388609	0,983729	0,72778	0,398223	0,934715	0,065285
X3	0,400086	0,955507	2,04884	0,159388	0,977164	0,022836
X4	0,382565	0,999270	0,03215	0,858527	0,921303	0,078697
X5	0,439319	0,870177	6,56444	0,013904	0,956782	0,043218

V záhlaví této tabulky je uvedena Wilksova Lambda (na škále od 0 – nejlepší diskriminace do 1 – žádná diskriminace) a její přepočtení na testovou statistiku F pro Hotellingův test shody vektorů středních hodnot (14,219) a odpovídající p-hodnota (je blízká 0).

V 1. sloupci (Wilk. Lambda) jsou hodnoty Wilksovy Lambdy při vyřazení dané proměnné z modelu (vyšší hodnoty jsou lepší).

2. sloupec (Parc. Lambda) obsahuje unikátní příspěvky proměnných k diskriminaci.

Ve 3. sloupci jsou přepočty parciálních Lambda na testové statistiky a ve 4. sloupci pak odpovídající p-hodnoty. Podle p-hodnot u jednotlivých proměnných soudíme, že pro diskriminaci jsou významné proměnné X₁ a X₅.

5. sloupec (Tolerance) udává unikátní variabilitu proměnné nevysvětlenou ostatními proměnnými v modelu.

6. sloupec (1-toler., R²) udává variabilitu proměnné vysvětlenou ostatními proměnnými.

Mahalanobisova vzdálenost v diskriminační analýze

Používá se pro popis vzájemných vzdáleností centroidů jednotlivých skupin.

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza - Proměnné – Grupovací proměnná ID, Seznam nezávislých proměnných X1 až X5 — OK – OK – na záložce Detaily zvolíme Vzdálenosti mezi skupinami. Současně dostaneme i p-hodnoty pro testy hypotéz, že vzdálenosti jsou nulové:

ID1	Mahalanobisovy vzdálenosti ² (dovolena.sta)	
	návštěva ne	návštěva ano
návštěva ne	0,000000	6,367867
návštěva ano	6,367867	0,000000

ID1	p-hodnot (dovolena.sta)	
	návštěva ne	návštěva ano
návštěva ne		0,000000
návštěva ano	0,000000	

Lze také získat Mahalanobisovy vzdálenosti jednotlivých objektů od centroidů skupin.

Na záložce Klasifikace zvolíme Mahalanobisovy vzdálenosti²:

Případ	Mahalanobisovy vzdálenosti (dovolena.sta) Nesprávná klasifikace je označena *		
	Pozorova Klasif.	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000
1	návštěva ne	9,18363	18,11825
2	návštěva ne	0,88533	10,53314
3	návštěva ne	3,90372	12,30937
4	návštěva ne	5,35649	8,74744
5	návštěva ne	4,41397	11,30806
6	návštěva ne	0,62136	7,62423

Stanovení odhadu Fisherovy lineární diskriminační funkce:

$$L(\mathbf{x}) = \mathbf{b}'\mathbf{x} + g, \text{ kde } \mathbf{b}' = (\mathbf{M}_1 - \mathbf{M}_2)' \mathbf{S}^{-1}, g = -\frac{1}{2} \mathbf{b}'(\mathbf{M}_1 + \mathbf{M}_2) + \ln p_1 - \ln p_2.$$

Odhad vektoru středních hodnot v 1. skupině:

Proměnná	Popisné statistiky (dovolena.sta) Zhrnout podmínku: ID=0	
	N platných	Průměr
X1	29	42,84483
X2	29	4,24138
X3	29	4,27586
X4	29	3,72414
X5	29	46,93103

Odhad vektoru středních hodnot ve 2. skupině:

Proměnná	Popisné statistiky (dovolena.sta) Zhrnout podmínku: ID=1	
	N platných	Průměr
X1	21	59,76190
X2	21	5,14286
X3	21	5,76190
X4	21	4,33333
X5	21	53,61905

Odhad společné varianční matice \mathbf{S} :

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
X1	63,53	2,37	1,36	2,60	-7,32
X2	2,37	2,75	-0,17	0,17	-2,32
X3	1,36	-0,17	2,70	-0,09	0,22
X4	2,60	0,17	-0,09	1,51	0,11
X5	-7,32	-2,32	0,22	0,11	60,02

Postup v systému STATISTICA :

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky –
Diskriminační analýza – Proměnné – Grupovací ID, Seznam
nezáv. proměnných X1-X5 – OK, zapneme Další možnosti
(kroková analýza) – OK – Popisné statistiky – Zobrazit
popisné statistiky – Vnitřní kovariance a korelace.

Odhady apriorních pravděpodobností:

$$p_1 = \frac{n_1}{n} = \frac{29}{50} = 0,58, p_2 = \frac{n_2}{n} = \frac{21}{50} = 0,42$$

Po dosazení dostaneme:

$$\mathbf{b}' = (\mathbf{M}_1 - \mathbf{M}_2)' \mathbf{S}^{-1} = (-0,2865 \quad -0,2556 \quad -0,4169 \quad 0,0736 \quad -0,1527)$$

$$g = -\frac{1}{2} \mathbf{b}'(\mathbf{M}_1 + \mathbf{M}_2) + \ln p_1 - \ln p_2 = 24,7666$$

$$L(\mathbf{x}) = \mathbf{b}'\mathbf{x} + g = -0,2685X_1 - 0,2556X_2 - 0,4169X_3 + 0,0736X_4 - 0,1527X_5 + 24,7666$$

Postup v systému STATISTICA :

Statistiky – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza - Proměnné – Grupovací proměnná ID, Seznam nezávislých proměnných X1 až X5 — OK – OK – na záložce Klasifikace zvolíme Klasifikační funkce. Dostaneme tabulku tvaru:

Proměnná	Klasifikační funkce; grupovací : ID (dovolena)	
	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000
X1	0,6369	0,9054
X2	1,7840	2,0395
X3	1,3391	1,7560
X4	1,1866	1,1130
X5	0,9216	1,0743
Konstant	-44,6709	-69,4375

Abychom získali odhad Fisherovy lineární diskriminační funkce, přidáme do této tabulky novou proměnnou a do jejího Dlouhého jména napíšeme =v1-v2

Proměnná	Klasifikační funkce; grupovací : ID (dovolena)		
	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000	NProm =v1-v2
X1	0,6369	0,9054	-0,26847
X2	1,7840	2,0395	-0,25557
X3	1,3391	1,7560	-0,41694
X4	1,1866	1,1130	0,073566
X5	0,9216	1,0743	-0,15266
Konstant	-44,6709	-69,4375	24,76658

Klasifikace nového případu

Předpokládejme nyní, že jsme prozkoumali další rodinu, která

má roční příjem $X_1 = 51,8$ tisíc dolarů,

k cestování zaujímá postoj ohodnocený $X_2 = 6$ body,

rodinné dovolené přičítá význam ohodnocený $X_3 = 7$ body,

má $X_4 = 4$ členy

a nejstaršímu členovi je $X_5 = 51$ let.

Na základě těchto údajů se pokusíme pomocí Fisherovy lineární diskriminační funkce zařadit tuto rodinu do skupiny rodin, které buď navštěvují nebo nenavštěvují danou rekreační oblast:

$$L(\mathbf{x}) = -0,2685X_1 - 0,2556X_2 - 0,4169X_3 + 0,0736X_4 - 0,1527X_5 + 24,7666 =$$

$$= -0,2685*51,8 - 0,2556*6 - 0,4169*7 + 0,0736*4 - 0,1527*51 + 24,7666 = -1,0836.$$

Protože $L(\mathbf{x}) < 0$, zařadíme tuto rodinu do skupiny rodin, které navštěvují danou rekreační oblast.

Posouzení účinnosti diskriminace resubstituční metodou:

Na záložce Klasifikace zvolíme Klasifikační matice.

Skup.	Klasifikační matice (dovolena) Řádky: pozorované klasifikace Sloupce: předpovězené klasifikace		
	% správných	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000
návštěva ne	93,10345	27	2
návštěva ano	76,19048	5	16
Celkem	86,00000	32	18

Podíl správně zařazených objektů:

$$\frac{n_{11} + n_{22}}{n} = \frac{27 + 16}{50} = 0,86$$

Podíl mylně zařazených objektů:

$$\frac{n_{12} + n_{21}}{n} = \frac{5 + 2}{50} = 0,14$$

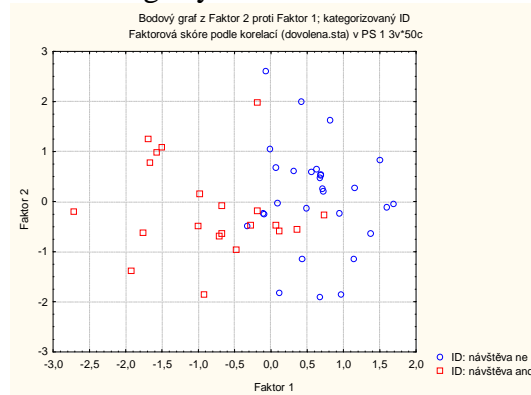
Pro určení chybně zařazených případů zvolíme na záložce Klasifikace možnost Klasifikace případů. Zjistíme, že v 1. skupině došlo k mylnému zařazení u rodin č. 9 a 10, ve 2. skupině u rodin číslo 30, 33, 36, 43, 45.

Porovnání s náhodnou klasifikací

Kdybychom zařazovali rodiny do skupin náhodně, pouze s ohledem na apriorní pravděpodobnosti π_1 , π_2 , tak bychom s pravděpodobností π_1 našli rodinu patřící do 1. skupiny, avšak s pravděpodobností π_2 bychom ji mylně zařadili do 2. skupiny. Naopak s pravděpodobností π_2 najdeme rodinu patřící do 2. skupiny, kterou s pravděpodobností π_1 mylně zařadíme do 1. skupiny. Celková pravděpodobnost mylné klasifikace je tedy: $\pi_1\pi_2 + \pi_2\pi_1 = 2\pi_1(1 - \pi_1)$. Nahradíme-li apriorní pravděpodobnosti π_1 , π_2 jejich odhady p_1 , p_2 , dostaneme odhad celkové pravděpodobnosti mylné klasifikace $2p_1(1 - p_1) = 2 \cdot \frac{29}{50} \cdot \frac{21}{50} = 0,4872$. Použitím diskriminační analýzy jsme tedy dosáhli výrazného zlepšení, pravděpodobnost mylné klasifikace klesla na 0,14.

Grafické znázornění případů na ploše prvních dvou hlavních komponent

Jako aktivní vstup použijeme Faktorová skóre podle korelací z analýzy hlavních komponent. Grafy – Kategorizované grafy – Bodové grafy – Rozložení Přes sebe – Proměnné X: Faktor 1, Y: Faktor 2, X_Kategorie: ID - OK

Příklad: Použijte krokovou dopřednou (a poté zpětnou) metodu pro zařazování rodin do dvou skupin.

Řešení:

Statistika – Vícerozměrné průzkumné techniky – Diskriminační analýza – Proměnné -
Grupovací ID1 – Seznam nezáv. proměnných X1 až X5 – OK – zaškrtneme Další možnosti (kroková analýza) – OK – Metoda – zvolíme kroková dopředná. Na záložce Detaily můžeme změnit Možnosti kroku (ponecháme implicitní nastavení) a také pomocí tlačítka Výsledky můžeme zvolit, zda chceme zobrazovat výsledky po každém kroku nebo chceme pouze shrnutí (ponecháme shrnutí) – OK.

Zvolíme-li tlačítko Výpočet: proměnné v modelu, dostaneme tabulku

Výsledky diskriminační funkční analýzy (dovolena.sta) krok 3, poč. prom. v modelu: 3; grupovací: ID1 (2 skup) Wilk. lambda: ,38880 přibliž F (3,46)=24,104 p< ,0000						
N=50	Wilk. Lambda	Parc. Lambda	F na vyj (1,46)	p-hodn.	Toler.	1-toler. R^2
X1	0,719493	0,540386	39,12429	0,000000	0,974791	0,025209
X5	0,441811	0,880024	6,27128	0,015879	0,985042	0,014958
X3	0,405987	0,957678	2,03285	0,160683	0,988398	0,011602

Vidíme, že algoritmus skončil po třech krocích a vybral proměnné X₁, X₅ a X₃.

Zvolíme-li tlačítko Proměnné neobsažené v modelu, zjistíme, že jde o proměnné X_2 a X_4 . Na záložce Klasifikace vybereme Klasifikační funkce. Dostaneme lineární diskriminační skóry pro 1. a 2. skupinu objektů. Do vzniklé tabulky přidáme novou proměnnou L, do jejíhož Dlouhého jména napíšeme =v1-v2 a tím získáme odhad Fisherovy lineární diskriminační funkce:

Proměnná	Klasifikační funkce; grupovací : ID1 (dovolena.sta)		
	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000	L =v1-v2
X1	0,7504	1,0247	-0,2742808
X5	0,8693	1,0128	-0,1434212
X3	1,1355	1,5365	-0,4009242
Konstant	-39,4479	-63,0649	23,6170025

Vidíme, že $L(\mathbf{x}) = -0,2743 \cdot X_1 - 0,1434 \cdot X_5 - 0,4009 \cdot X_3 + 23,617$

Klasifikační matice je stejná jako v případě diskriminace podle všech proměnných a chybně zařazené případy jsou také stejné.

Skup.	Klasifikační matice (dovolena.sta)		
	% správnýc	návštěva ne p=,58000	návštěva ano p=,42000
návštěva ne	93,10345	27	2
návštěva ano	76,19048	5	16
Celkem	86,00000	32	18

Použijeme-li krokovou zpětnou metodu, je vybrána pouze proměnná X_1 a účinnost diskriminace poklesne na 80 %.

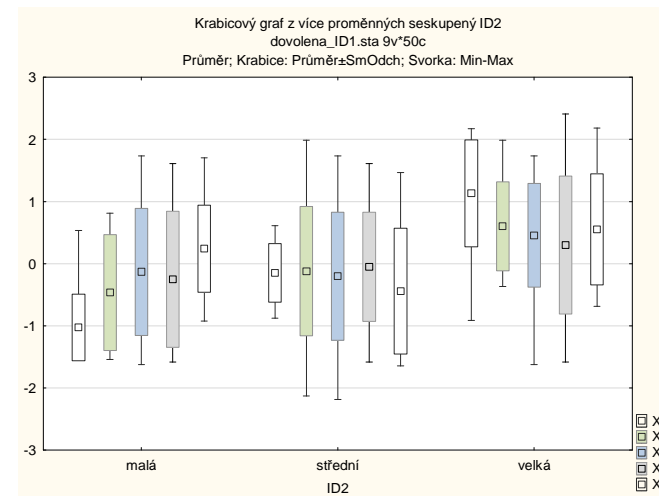
Příklad

Soubor rodin nyní rozřídte do tří skupin podle proměnné ID2, tj. podle toho, jak velkou částku je rodina ochotna vydat z dovolenou (varianty „malá“, „střední“, „velká“).

Řešení:

Posouzení úrovně a variability proměnných X_1, \dots, X_5 v daných třech skupinách

Proměnná	ID2	N platných	Průměr	Sm.odch.
X1	malá	12	38,1	6,16
X2	malá	12	3,8	1,59
X3	malá	12	4,7	1,83
X4	malá	12	3,7	1,37
X5	malá	12	51,8	5,85
X1	střední	24	48,2	5,46
X2	střední	24	4,4	1,77
X3	střední	24	4,5	1,84
X4	střední	24	3,9	1,10
X5	střední	24	46,0	8,46
X1	velká	14	63,0	9,94
X2	velká	14	5,6	1,22
X3	velká	14	5,7	1,49
X4	velká	14	4,4	1,39
X5	velká	14	54,4	7,48

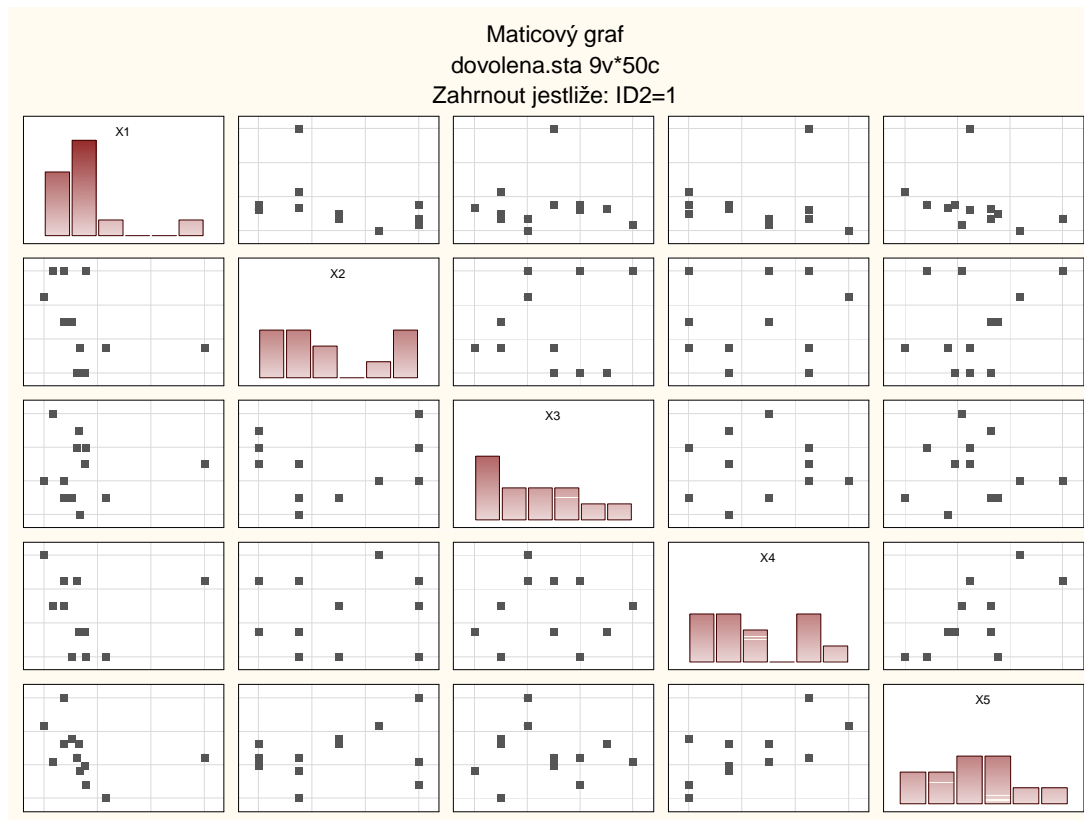
Ověření normality proměnných X_1, \dots, X_5 v daných třech skupinách

Proměnná	Souhrnné výsledky Testy normality (dovolena.sta)			
	ID2	N	W	p
X1: roční příjem v tisících dolarů	malá	12	0,706875	0,000982
X2: postoj k cestování (škála 9 bodů)	malá	12	0,867375	0,060535
X3: význam rodinné dovolené (škála 9 bodů)	malá	12	0,955130	0,712720
X4: počet členů rodiny	malá	12	0,907871	0,200341
X5: věk nejstaršího člena	malá	12	0,976999	0,968796
X1: roční příjem v tisících dolarů	střední	24	0,947240	0,235912
X2: postoj k cestování (škála 9 bodů)	střední	24	0,943681	0,196939
X3: význam rodinné dovolené (škála 9 bodů)	střední	24	0,962008	0,480070
X4: počet členů rodiny	střední	24	0,877051	0,007252
X5: věk nejstaršího člena	střední	24	0,882154	0,009185
X1: roční příjem v tisících dolarů	velká	14	0,897737	0,104575
X2: postoj k cestování (škála 9 bodů)	velká	14	0,922488	0,238745
X3: význam rodinné dovolené (škála 9 bodů)	velká	14	0,909165	0,153244
X4: počet členů rodiny	velká	14	0,958259	0,694341
X5: věk nejstaršího člena	velká	14	0,933244	0,338619

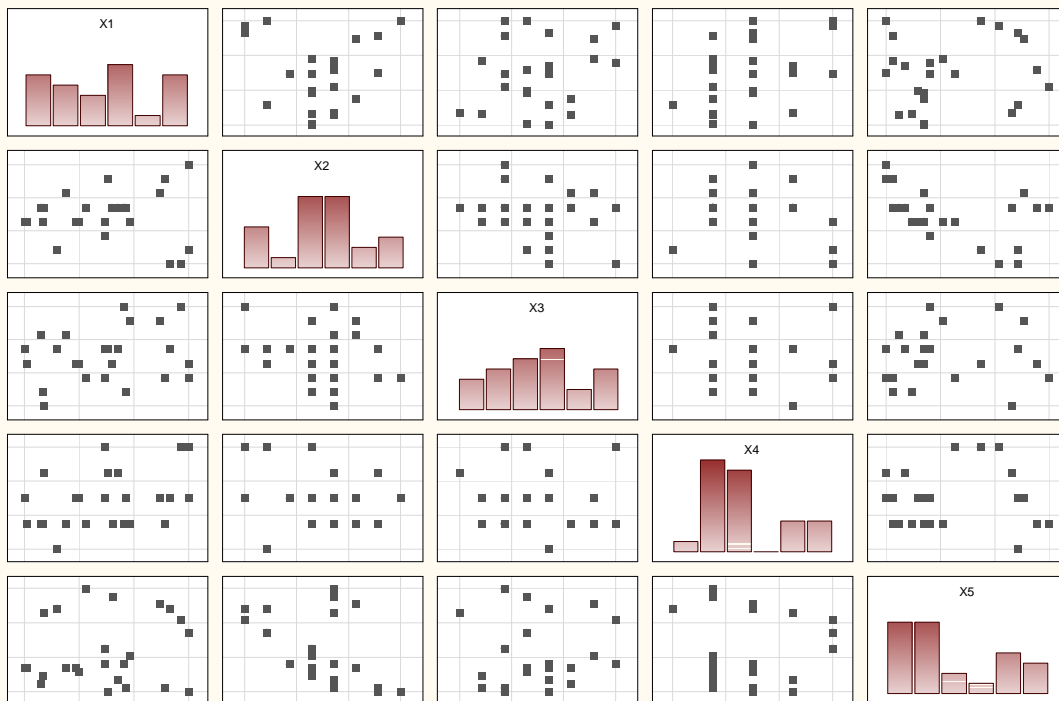
Boxův test shody variančních matic

Boxův M test (dovolena.sta) Efekt: "ID2" (Vypočteno pro všechny proměnné)				
	Boxovo M	Chí-kv.	SV	p
Boxovo M	51,55790	42,84879	30	0,060418

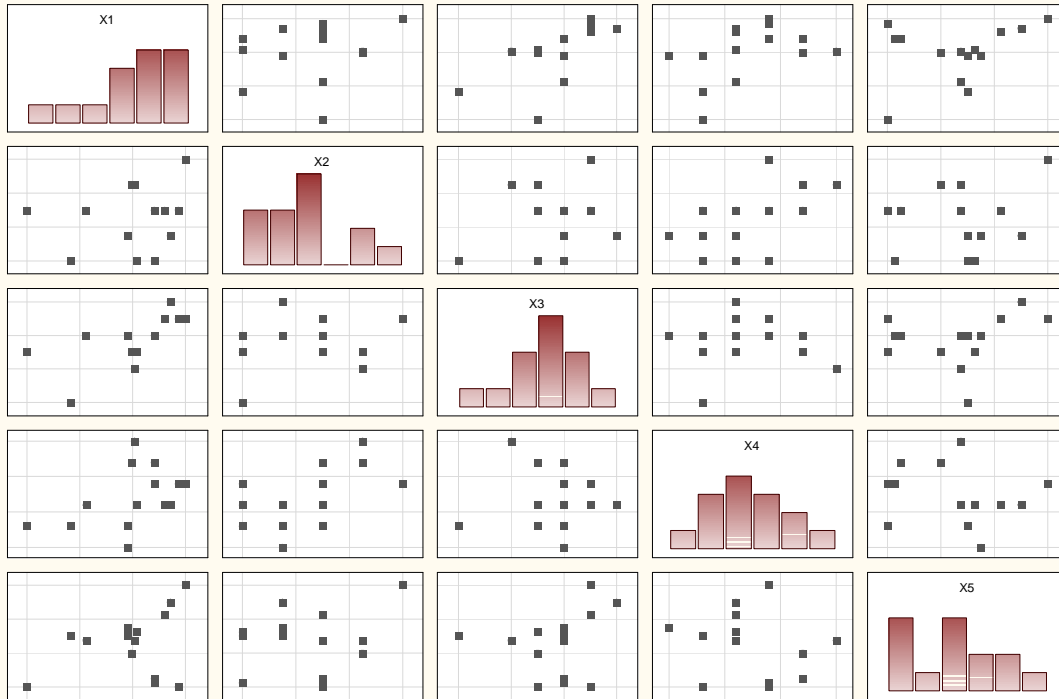
Linearita vztahů proměnných X_1, \dots, X_5 v daných třech skupinách

Maticový graf
dovolena.sta 9v*50c
Zahrnout jestliže: ID2=2

Maticový graf
 dovolena.sta 9v*50c
 Zahnout jestliže: ID2=3

Testování hypotézy o shodě vektorů středních hodnot pomocí MANOVY

Efekt	Vícerozměrné testy významnosti. (dovolena.sta) Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy					
	Test	Hodnota	F	Efekt SV	Chyba SV	p
Abs. člen	Wilksův	0,01010	842,8765	5	43	0,000000
	Pillaiův	0,98990	842,8765	5	43	0,000000
	Hotelling	98,00890	842,8765	5	43	0,000000
	Royův	98,00890	842,8765	5	43	0,000000
"ID2"	Wilksův	0,26322	8,1626	10	86	0,000000
	Pillaiův	0,86784	6,7455	10	88	0,000000
	Hotelling	2,30122	9,6651	10	84	0,000000
	Royův	2,05945	18,1231	5	44	0,000000

Odlišnost vektorů středních hodnot ve sledovaných třech skupinách je prokázána na hladině významnosti 0,05.

Nyní provedeme simultánní testy o složkách vektorů středních hodnot.

Matice **E** reziduální variability

		Matice SSCP (Z' Z) reziduí (dovolena.sta) Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy				
Efekt	proměnné	X1	X2	X3	X4	X5
Chyba	X1	2386,662	-7,821	174,1762	134,0548	313,738
	X2	-7,821	118,714	-7,5119	5,9524	-103,131
	X3	174,176	-7,512	143,4821	1,1786	52,887
	X4	134,055	5,952	1,1786	73,7143	32,298
	X5	313,738	-103,131	52,8869	32,2976	2750,423

Matice **T** celkové variability

		Matice SSCP (Z' Z) odchylek (dovolena.sta) Matice SSCP (Z' Z) odchylek vektorů matice v matici schématu X				
Efekt		Sloup.4 X1	Sloup.5 X2	Sloup.6 X3	Sloup.7 X4	Sloup.8 X5
X1		6535,025	299,6500	371,2500	250,2500	1026,550
X2		299,650	141,7800	8,1000	14,6200	-37,940
X3		371,250	8,1000	156,5000	6,9000	131,700
X4		250,250	14,6200	6,9000	76,9800	54,740
X5		1026,550	-37,9400	131,7000	54,7400	3425,620

Hodnoty testových statistik K1 až K5 a kritický obor:

	1	2	3	4	5	6
	K1	K2	K3	K4	K5	kvantil
1	45,3276196	7,99016946	3,90805746	1,95069769	9,87874916	18,3070381

Na hladině významnosti 0,05 se prokázalo, že rozdíl mezi skupinami způsobuje X1.

Test shody vektorů středních hodnot a posouzení významu proměnných můžeme ve STATISTICE provést přímo v Diskriminační analýze.

Při zadávání proměnných zvolíme jako grupovací proměnnou ID2. Zvolíme-li Výpočet: proměnné v modelu, dostaneme tabulku:

Výsledky diskriminační funkční analýzy (dovolena.sta)						
Počet prom. v modelu: 5; grupovací: ID2 (3 skup)						
Wilk. lambda: ,26322 přibliž F (10,86)=8,1626 p< ,0000						
N=50	Wilk. Lambda	Parc. Lambda	F na vyj (2,43)	p-hodn.	Toler.	1-toler. R^2
X1	0,602832	0,436636	27,74006	0,000000	0,805704	0,194297
X2	0,289522	0,909148	2,14852	0,129016	0,959666	0,040334
X3	0,270302	0,973794	0,57859	0,564991	0,899531	0,100469
X4	0,269947	0,975075	0,54960	0,581183	0,883696	0,116304
X5	0,319480	0,823896	4,59552	0,015533	0,948842	0,051158

V záhlaví této tabulky je uvedena testová statistika pro Wilksův test shody vektorů středních hodnot (8,1626) a odpovídající p-hodnota (je blízká 0).

Podle p-hodnot u jednotlivých proměnných soudíme, že pro diskriminaci jsou významné proměnné X_1 a X_5 .

Na záložce Klasifikace zvolíme Klasifikační funkce:

Proměnná	Klasifikační funkce; grupovací : ID2 (dovolena.sta)		
	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
X1	0,5525	0,8026	1,0981
X2	2,3285	2,4727	3,1155
X3	0,6466	0,3530	0,3648
X4	0,7459	0,4926	0,1242
X5	0,8874	0,7754	0,9120
Konstant	-42,2581	-45,1663	-70,7708

Zde jsou uvedeny koeficienty pro odhady Andersonových diskriminačních skóre pro 1., 2. a 3. skupinu:

$$L_1(\mathbf{x}) = 0,5525 * X_1 + 2,3285 * X_2 + 0,6466 * X_3 + 0,7459 * X_4 + 0,8874 * X_5 - 42,2581$$

$$L_2(\mathbf{x}) = 0,8026 * X_1 + 2,4727 * X_2 + 0,3530 * X_3 + 0,4926 * X_4 + 0,7754 * X_5 - 45,1663$$

$$L_3(\mathbf{x}) = 1,0981 * X_1 + 3,1155 * X_2 + 0,3648 * X_3 + 0,1242 * X_4 + 0,9120 * X_5 - 70,7708$$

Klasifikační matice:

Skup.	Klasifikační matice (dovolena.sta)			
	Řádky: pozorované klasifikace			
	Sloupce: předpovězené klasifikace			
	% správnýc	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
malá	66,66666	8	4	0
střední	91,66666	1	22	1
velká	78,57143	0	3	11
Celkem	82,00000	9	29	12

Správně zařazeno bylo $\frac{8 + 22 + 11}{50} \cdot 100\% = 82\%$ případů, chybně 18 % případů.

V 1. skupině rodin byly chybně zařazeny případy 8, 10, 19, 20 ($\frac{4}{12} = 33,3\%$), ve 2. skupině případy 4, 47 ($\frac{2}{24} = 8,3\%$) a ve 3. skupině případy 24, 34, 43 ($\frac{3}{14} = 21,4\%$)

Zařazení nového případu

Nyní podle těchto skóre zařadíme do jedné ze tří skupin rodinu, která

má roční příjem $X_1 = 51,8$ tisíc dolarů,

k cestování zaujímá postoj ohodnocený $X_2 = 6$ body,

rodinné dovolené přičítá význam ohodnocený $X_3 = 7$ body,

má $X_4 = 4$ členy

a nejstaršímu členovi je $X_5 = 51$ let.

Otevřeme nový datový soubor s osmi proměnnými a jedním případem. Do prvních pěti proměnných napíšeme zadané hodnoty a do Dlouhých jmen posledních tří proměnných napíšeme vyjádření pro odhady diskriminačních skóre.

	1 X1	2 X2	3 X3	4 X4	5 X5	6 L1	7 L2	8 L3
1	51,8	6	7	4	51	53,0996	55,23138	54,36618

Největší hodnotu má skór ve 2. skupině, tedy zkoumaná rodina vydá za dovolenou střední částku.

Dále v LDA použijeme pro výběr proměnných krokovou metodu.

Výsledky pro krokovou dopřednou metodu

Proměnné obsažené v modelu

Výsledky diskriminační funkční analýzy (dovolena.sta) krok 3, poč. prom. v modelu: 3; grupovací: ID2 (3 skup) Wilk. lambda: ,27663 přibliž F (6,90)=13,519 p< ,0000						
N=50	Wilk. Lambda	Parc. Lambda	F na vyj (2,45)	p-hodn.	Toler.	1-toler. R^2
X1	0,652311	0,424084	30,55552	0,000000	0,984948	0,015052
X5	0,338537	0,817147	5,03482	0,010635	0,953070	0,046930
X2	0,303098	0,912692	2,15236	0,128024	0,967370	0,032630

Klasifikační funkce

Proměnná	Klasifikační funkce; grupovací : ID2 (dovolena.sta)		
	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
X1	0,6401	0,8551	1,1311
X5	0,8991	0,7824	0,9163
X2	2,3409	2,4846	3,1046
Konstant	-41,3768	-44,8553	-70,5840

Klasifikační matice

Klasifikační matice (dovolena.sta) Řádky: pozorované klasifikace Sloupce: předpovězené klasifikace				
Skup.	% správnýc	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
malá	75,00000	9	3	0
střední	83,33334	3	20	1
velká	78,57143	0	3	11
Celkem	80,00000	12	26	12

Úspěšnost klasifikace poklesla z 82 % na 80 %.

Výsledky pro krokovou zpětnou metodu

Proměnné obsažené v modelu

Výsledky diskriminační funkční analýzy (dovolena.sta) krok 4, poč. prom. v modelu: 1; grupovací: ID2 (3 skup) Wilk. lambda: ,36521 přibliž F (2,47)=40,846 p< ,0000						
N=50	Wilk. Lambda	Parc. Lambda	F na vyj (2,47)	p-hodn.	Toler.	1-toler. R^2
X1	1,000000	0,365211	40,84639	0,000000	1,000000	0,00

Klasifikační funkce

Klasifikační funkce; grupovací : ID2 (dovolena.sta)			
Proměnná	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
X1	0,7506	0,9498	1,2413
Konstant	-15,7327	-23,6411	-40,3976

Klasifikační matice

Klasifikační matice (dovolena.sta)				
Řádky: pozorované klasifikace				
Sloupce: předpovězené klasifikace				
Skup.	% správnýc	malá p=,24000	střední p=,48000	velká p=,28000
malá	83,3333	10	2	0
střední	100,0000	0	24	0
velká	78,5714	1	2	11
Celkem	90,0000	11	28	11

Je-li ke klasifikaci rodin do skupin použita pouze proměnná X_1 , je úspěšnost klasifikace nejvyšší, a to 90 %.

Aplikujeme-li toto klasifikační pravidlo na rodinu s vektorem pozorování (51,8 6 7 4 51)', dostaneme výsledek

	1	2	3	4	5	6	7	8
	X1	X2	X3	X4	X5	L1	L2	L3
1	51,8	6	7	4	51	23,14838	25,55854	23,90174